

УДК: 331.2

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Горошко Дарія Олександрівна

Здобувач вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

***Анотація:** досліджено методичне забезпечення внутрішнього контролю заробітної плати на всіх етапах їх виконання, що дозволяє уникнути дублювання дій суб'єктів внутрішнього контролю та забезпечує послідовне здійснення перевірок.*

***Ключові слова:** внутрішній контроль, оплата праці, облік розрахунків, методика.*

Виплати працівникам є одними із найскладніших складових економічних явищ та найважливіших соціально-економічних аспектів. Тому процес ведення обліку праці та заробітної плати є трудомістким і на будь-якому підприємстві має проходити своєчасно та в обов'язковому порядку. Задля передбачення та запобігання можливих помилок, порушень, зловживань, безгосподарності, інших негативних явищ на підприємстві введеться внутрішній контроль.

Для соціального захисту і матеріальної зацікавленості працівників необхідно постійно удосконалювати систему обліку заробітної плати з урахуванням якості праці, умов праці і її результатів. А для цього потрібно постійно проводити перевірку розрахунків з персоналом, яка передбачає контроль за дотриманням чинного законодавства про працю, правильність нарахування заробітної плати і проведення утримань з неї, а також правильністю ведення бухгалтерського обліку розрахунків за виплатами працівникам [1].

Питання обліку та контролю розрахунків за виплатами працівникам в Україні висвітлювали багато науковців. Варто підкреслити, що не зважаючи на значну кількість напрацювань вчених, багато питань залишаються дискусійними. Наприклад, поліпшення розрахунків з персоналом, автоматизація нарахувань заробітної плати, контроль розрахунків, виявлення типових порушень і помилок, які виникають у процесі розрахунків з оплати праці, а також послідовність їх перевірки.

У сучасних умовах досить часто змінюється нормативно-правова база з питань трудових ресурсів і їх облік, тому потрібно постійно спостерігати за цими змінами і зважити на їх перевірки. Важливо використовувати лише відповідні законодавчі акти та діючі нормативи. Законодавство про оплату праці базується на Конституції України і складається з Кодексу законів про працю України [2], Закону України «Про колективні договори і угоди», Закону України «Про оплату праці» [3], Податкового кодексу України [4] та інші акти законодавства України.

Внутрішній контроль, будучи однією із функцій управління господарською діяльністю підприємств, надає потрібну інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень, що можливо лише за

раціональної його організації. Організуючи систему внутрішнього контролю на підприємстві, необхідно дотримуватися системного підходу, що забезпечує його найбільшу результативність та визначає раціональність контрольної діяльності.

Методика контролю витрат на оплату праці та розрахунків із персоналом передбачає використання відповідних документальних та фактичних методів і прийомів з метою перевірки усіх складників, що з ними пов'язані. Таким прийомом можуть бути використанні: опитування, для встановлення відповідності фактичної наявності працівників їх списковому окладу; огляд, візуальна перевірка первинних документів на їх наявність; зіставлення, порівняння даних реєстрів бухгалтерського обліку з первинними документами; арифметична перевірка, контрольних підрахунків сум за розрахунково-платіжними відомостями, перевірка сум, утриманих із заробітної плати та їх відповідність положенням чинних нормативно-правових актів; інвентаризація кредиторської заборгованості щодо розрахунків з оплати праці.

Загальну сукупність методичних прийомів внутрішньогосподарського контролю науковці розподіляють на загальнонаукові та власні. Власні включають методичні прийоми фактичного контролю, документального контролю, розрахунково-аналітичні, узагальнення результатів контролю, реалізації результатів контролю [1].

Приєм фактичного контролю розрахунків з оплати праці дають можливість перевірити фактичний склад штатних працівників і тих, що виконують роботи за договорами цивільно-правового характеру, встановити факти фіктивного працевлаштування, підтвердити стан розрахунків і заборгованості персоналу підприємства.

Документальні прийоми контролю складаються з прийомів контролю окремого документа та прийомів контролю господарських операцій та нормативно-правова перевірка [5].

До розрахунково-аналітичних прийомів контролю відносять: економічний аналіз, статистичні розрахунки, економіко-математичні методи тощо. Використання в процесі внутрішньогосподарського контролю розрахунково-аналітичних методичних прийомів дозволяє виявити загальний стан контрольованих об'єктів, виявити фактори, що спричинили негативний вплив на результати фінансово-господарської діяльності, а також встановити подальший напрям контрольно-ревізійного процесу в частині виявлення витрат і перевитрат на конкретних осіб, відповідних за незалежні результати господарювання.

Група методів узагальнення та реалізації результатів контролю є синтезуванням результатів здійсненого контролю та сприйняття рішень з усунення виявлених недоліків у фінансово-господарській діяльності підприємства, упередження їх повторення в майбутньому та включає такі прийоми: документування результатів проміжного контролю; групування недоліків; аналітичне групування; слідно-юридичне обґрунтування; систематизоване групування результатів контролю; прийняття рішень; контроль за виконанням прийнятих рішень [1].

Незалежно від діючих на підприємстві форм і систем оплати праці, у першу чергу, необхідно перевірити облік особового складу, що ведеться у відділі кадрів підприємства. Потім перевіряють правильність ведення оперативного обліку використання робочого часу. Програма внутрішнього контролю нарахування заробітної плати також може включати додаткові процедури щодо обліку праці та оперативного економічного контролю за використанням праці та фонду її оплати.

Таким чином, контроль розрахунків з оплати праці є важливим та невід'ємним елементом системи внутрішнього контролю на підприємстві. Під час перевірки особливу увагу потрібно приділяти первинним документам, що регламентують відносини з працівниками, а також нарахування та виплату заробітної плати. Проведення перевірки розрахунків із персоналом передбачає контроль над дотриманням чинного законодавства про працю, правильність нарахування заробітної плати і проведення утримань із неї. Отже, контроль над розрахунками з оплати праці є досить трудомістким процесом, який потрібно проводити досить уважно та ретельно.

Список використаних джерел

1. Гуцаленко Л.В. Внутрішньогосподарський контроль: навч. посіб. / Гуцаленко Л.В., Коцупатрий М.М., Марчук У.О. – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 496с.
2. Кодекс законів про працю України: Закон України №322-VII від 10.12.1971 р. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 03.03.2023)
3. Про оплату праці : Закон України №108/95-ВР від 24.03.1996 р. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 03.03.2023)
4. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. №2755-VI. / Верховна Рада України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (дата звернення 03.03.2023)
5. Саух І.В. Методика перевірки операцій з оплати праці та пов'язаних із нею розрахунків. *Вісник ЖДТУ*. 2012. № 2(20). С. 428–433.

Abstract: *The methodical provision of internal control of wages at all stages of their implementation has been studied, which allows to avoid duplication of actions of internal control subjects and ensures consistent implementation of checks.*

Key words: *Internal control, payment of labor, calculation accounting, methodology.*

Науковий керівник:

Лугова О.І.,

*канд. екон. наук, старший викладач
кафедри обліку і оподаткування*

Миколаївський національний аграрний університет